

Emelt ének-zene fakultáció

Nyíregyházi Krúdy Gyula Gimnázium

Az emelt szintű érettségi vizsgakövetelményei feltételezik a vizsgázó ének-zene tárgy iránti nagyobb érdeklődését, vonzódását és annak szándékát is, hogy a vizsgázó valamely zenei követelményeket támaztó felsőoktatási intézménybe kíván felvételt nyerni. Az emelt szintű ének-zene érettségi vizsga azon zenei képességek és ismeretek meglétét is ellenőrzi, amelyek szükségesek a zenei folyamatok, zeneművek részletesebb és alaposabb értelmezéséhez. Az emelt szintű tudásnál előtérbe kerül az elért zenei képességekben, az elvárható zenei ismeretekben kimutatható, alaposabb összefüggéseket is feltáró tájékozottság vizsgálata. Az emelt szint a középszinthez képest új ismereteket is tartalmaz. A két vizsgaszint viszonyára jellemző, hogy az emelt szint teljesítéséhez a teljes középszintű követelményanyag ismerete szükséges, ezért az emelt szintű követelmények csak a középszintet meghaladó tudásanyagot tartalmazzák. A részletes vizsgakövetelmények támaszkodnak a kerettantervi követelményekre. A részletes követelményrendszer magába foglalja reprodukálás, a befogadás és az alkotó tevékenység köreit, melyek mérése különböző vizsgaformák (írásbeli és szóbeli) keretei között történik.

Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Komplex készségfejlesztés.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a

zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

11. évfolyam

Az emelt ének-zene tantárgy fakultációs alapóraszám: 68 óra

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes

anyag JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

A műjegyzék, mint ajánlás alapján összeállított dalanyag ismerete kötelező. Általános követelmény helyes hangzóformálás, pontos szövegejtés, intonációs biztonság, stílusnak megfelelő, kifejező előadás. A műjegyzék összes dalának ismerete kötelező (szemelvények a műjegyzékben).

Népzene:

A tételekben szereplő népdalok előadása szöveggel, emlékezetből. Ezen belül: eltérő stílusú magyar népdalok, egy nemzetiségi vagy egy másik nép dala, mely eredeti nyelven is előadható. A népdalokat több versszak esetén legalább kettő versszakkal kell előadni.

Műzene:

A dalok szöveges előadása műfordításban vagy eredeti nyelven történhet. A dalokat több versszak esetén legalább kettő versszakkal kell előadni.

Középkor: Trubadúr- vagy trouvère-dallam előadása szöveggel, emlékezetből. Szillabikus és melizmatikus gregorián dallam éneklése latin szöveggel, emlékezetből.

Reneszánsz, barokk, bécsi klasszicizmus, Társas éneklés a követelményekben (műjegyzék) meghatározottak szerint.

Műjegyzék:

Népdalok:

A bolhási kertek alatt..., A Vidrócki híres nyája..., Béres legény..., Duna parton van egy malom Elindultam szép hazámból..., Erdő, erdő, de magos a teteje..., Erdő mellett estvéledtem..., Elmegyek, elmegyek

Műzenei szemelvények:

Két választott gregorián dallam (szillabikus és melizmatikus), Ut queant laxis, J. of Fornsete: Nyárkánon, John Dowland: Come again, William Byrd: Tavasz-kánon (társas énekhez), J. S. Bach: Parasztkantáta – duett (Üdv rád és házad népére -társas énekhez), Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis –

– részletek, egy mű szabad választása a társas énekhez (ajánlott Dormi Jesu Dulcissime), G. F.

Händel: Csordul a könnyem (Lascia ch'io pianga), J. Haydn: Erdő mélyén – kánon (társas énekhez), W. A. Mozart: Don Giovanni: Zerlina és Don Giovanni duett részlete (Ó jöjj az óra nem vár” (Andiam mio bene...) társas énekhez, L. van Beethoven: D- dúr hegedűverseny Op. 61. – I. tétel témája, L. van Beethoven: IX. d-moll szimfónia (Op. 125.) - IV. tétel – Örömóda (eredeti nyelven), W. A. Mozart: Requiem – Requiem és Kyrie, Dies irae, L. van Beethoven: V. c-moll „Sors” szimfónia I. tétel, L. van Beethoven: F-dúr románc

ISMERETEK

Népzene:

A magyar népdalok stílusrétegei, a régi és az új stílus jellemzőinek ismerete:

dallamvonal - sorszerkezet - kadencia, - hangkészlet, hangsor megállapítása, - ambitus, - szótagszám, - esetleges ritmikai sajátosságok, - előadásmód, - besorolás az alapvető stílusrétegekbe. Általános

követelmény az énekelt anyaghoz kapcsolódó népzenei ismeretek: téma- és ünnepkör, a tanult népdalokhoz kapcsolódó népszokások, jeles napok ismerete, valamint dialektus szerinti besorolás. Vikár Béla, Kodály Zoltán, Bartók Béla népdalgyűjtő munkájának bemutatása: gyűjtőhelyek, gyűjtési, lejegyzési módszerek ismerete.

Műzene:

Általános követelmény: az énekelt anyaghoz kötődő általános zenetörténeti ismeretek, történelmi ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok (irodalom, képzőművészet, építészet, tánc, színház) vázlatos kifejtése.

Középkor:

Az énekes világi zene általános jellemzése (trubadúr vagy trouvère- és Minnesang-dallamok). A többszólamúság kialakulása, az orgánium.

Reneszánsz:

O. Lassus és G. P. da Palestrina munkásságának vázlatos ismertetése. A homofon és polifon szerkesztésmód, az imitáció és a cantus firmus szerkesztésmód kottakép alapján történő felismerése és értelmezése.

Barokk:

A. Vivaldi, H. Purcell és Esterházy Pál munkásságának vázlatos ismertetése, főbb műveik.

Bécsi klasszicizmus: A klasszikus periódus, a két-, illetve háromtagú formák, a szonátaforma, a triós forma, a variációs forma és a rondóforma ismerete. A magyar verbunkos zene jellemzése, kiemelkedő mestereinek megnevezése, kapcsolata a magyar népzenevel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése
- Előadói készségük kifejező, átél, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése

- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.

FOGALMAK

autentikus zárlat, bolgár ritmus, dudabasszus, plagális zárlat, tetraton

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

TÉMAKÖR: Javasolt zeneművek/zenehallgatási anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

ISMERETEK

A zenehallgatás során folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

-A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása

- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése

A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

A zenehallgatásra szánt felismerendő és elemzendő zeneműveket a fent felsorolt műjegyzék tartalmazza.

A zenefelismerés az ismert műrészleteken kívül tartalmazhat olyan ismeretlen zenei szemelvényeket is, ahol a vizsgázónak hangszer kell felismernie, vagy a hallott művet a megfelelő zenetörténeti stíluskorszakban kell elhelyeznie, a műfajt, szerkesztésmódot, formát kell meghatározni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása

FOGALMAK

accelerando, alla breve, alteráció, arany metszés, attacca, bővített kvart, cantus firmus, dolce, domináns, ellenpont (kontrapunkt), epizód, expozíció, hangnembváltás, kadencia (műzene),

kidolgozás, kürtmenet, maggiore, melizma, Minnesang, minore, moduláció, négyeshangzat, orgonapont, orgánus, plagális zárlat, presto, repetitív zene, repríz, ritenuto, rondoforma, scherzo, sostenuto, szonátaforma, szubdomináns, szűkített kvint, tonika, tranquillo, triós forma, variációs forma, zárlat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel a szaktanár által javasolt zenei programokon és hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata
- Részvétel a Filharmónia Magyarország Kht. által szervezett középiskolai zenei előadásokon.

TÉMAKÖR:

Komplex készségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

ISMERETEK

Műelemzés:

Az énekelt mű elemzése kottakép alapján (szerkesztésmód, hangszerelés, ritmikai, dallami, formai, harmóniai, hangnemi jellegzetességek, műfaji sajátosságok, szöveges mű esetén a szöveg és a zene kapcsolata).

Zenetörténet:

A szakkifejezések között előforduló - zenei műszavak, - fogalmak, - előadási jelek, - hangszerek, - egyéb fogalmak ismerete Az érettségi követelményekben név szerint említett zeneszerzők munkásságának vázlatos ismerete.

Zeneelmélet:

Dallamok, hangközök, hármashangzatok és hangsorok olvasása és írása violin- és basszuskulcsban. Decimáig terjedő valamennyi (egyszeres módosítással kottázható) hangköz, alaphelyzetű hármashangzatok és fordításaik (dúr, moll, szűkített, bővített) ismerete, lejegyzése szolmizációs nevekkkel és az ötvonalas rendszerben (4#-4b-ig). A -ton, a -chord, és a hétfokú (modális, dúr, háromféle moll) hangsorok.

Dallamírás:

Nyolc-tíz ütem terjedelmű, hangnemben maradó, egyszólamú dallam diktálás utáni lejegyzése violinkulcsban (4 #-4b-ig).

Dallamalkotás:

Dallamalkotás violin- és basszukulcsban 4# - 4b előjegyzési körben. Népdalszerű dallamok alkotása megadott dallam és sorszerkezet alapján. 4+4 ütemes periódus alkotása adott előtagra, adott formára.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A zenei formaérzék fejlesztése

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- Ritmikai játékok
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

A felsorolt témaköröket illető ismeretanyag, fogalomtár és memoriterek biztos ismerete, alkalmazása. Minimum szint a 40% elérése.

12. évfolyam

Az emelt ének-zene tantárgy fakultációs alapóraszám: 68 óra

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes

anyag JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

A műjegyzék, mint ajánlás alapján összeállított dalanyag ismerete kötelező. Általános követelmény helyes hangzóformálás, pontos szövegejtés, intonációs biztonság, stílusnak megfelelő, kifejező előadás. A műjegyzék összes dalának ismerete kötelező (szemelvények a műjegyzékben).

Népzene:

A tételekben szereplő népdalok előadása szöveggel, emlékezetből. Ezen belül: eltérő stílusú magyar népdalok, egy nemzetiségi vagy egy másik nép dala, mely eredeti nyelven is előadható. A népdalokat több versszak esetén legalább kettő versszakkal kell előadni.

Műzene:

A dalok szöveges előadása műfordításban vagy eredeti nyelven történhet. A dalokat több versszak esetén legalább kettő versszakkal kell előadni.

Romantika: Társas éneklés a követelményekben (műjegyzék) meghatározottak szerint.

A 19-20. század fordulója: C. Debussy egy művének vagy műrészletének éneklése szolmizálva vagy hangnévvel, emlékezetből.

20. század, kortárs zene: Társas éneklés a követelményekben (műjegyzék) meghatározottak szerint.

Műjegyzék:

Népdalok:

Gerencséri utca..., Hej, Dunáról fúj a szél..., Kőműves Kelemen balladája, Megrakják a tüzet, Röpülj, páva röpülj..., Egy, a vizsgáló által szabadon választott magyar népdal, egy, a vizsgáló által szabadon választott nemzetiségi népdal vagy másik nép dala, mely eredeti nyelven is előadható.

Műzenei szemelvények:

R. Schumann: Két gránátos, Liszt Ferenc: Les Preludes, G. Verdi: Requiem – Dies irae, G. Verdi: Rigoletto – részletek, B. Smetana: Moldva, M. Muszorgszkij-M. „Sztaravinszkij: Tűzmadár, Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára, Kodály Zoltán- Arany János: Csalfa sugár, Kurtág György: Aus der Ferne,
L. Bernstein: West Side Story (America), Kocsár Miklós- Nagy László: Csodafiú – szarvas

ISMERETEK

Népzene:

A magyar népdalok stílusrétegei, a régi és az új stílus jellemzőinek ismerete:

dallamvonal - sorszerkezet - kadencia, - hangkészlet, hangsor megállapítása, - ambitus, - szótagszám, - esetleges ritmikai sajátosságok, - előadásmód, - besorolás az alapvető stílusrétegekbe. Általános

követelmény az énekelt anyaghoz kapcsolódó népzenei ismeretek: téma- és ünnepkör, a tanult népdalokhoz kapcsolódó népszokások, jeles napok ismerete, valamint dialektus szerinti besorolás. Vikár Béla, Kodály Zoltán, Bartók Béla népdalgyűjtő munkájának bemutatása: gyűjtőhelyek, gyűjtési, lejegyzési módszerek ismerete.

Műzene:

Általános követelmény: az énekelt anyaghoz kötődő általános zenetörténeti ismeretek, történelmi ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok (irodalom, képzőművészet, építészet, tánc, színház) vázlatos kifejtése.

A legjelentősebb romantikus operaszerzők (G. Verdi, R. Wagner, G. Puccini) munkásságának átfogó ismerete, műfajteremtő jelentőségük kifejtése. A nemzeti romantika jellemzése: A. Dvořák, B. Smetana és M. P. Muszorgszkij ide tartozó műveinek ismerete.

A 19-20. század fordulója: A zenei impresszionizmus bemutatása (melodika, hangsorok, atonalitás, hangszerelés), zenei törekvések a századfordulón. C. Debussy és M. Ravel munkásságának vázlatos ismertetése, művészetük jellegzetességeinek bemutatása.

20. századi és kortárs zene: Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságának bemutatása (életút, főbb művek). A 20. század főbb zenei irányzatainak megnevezése, lényegük ismerete (neoklasszicizmus, folklorizmus, expresszionizmus). Komponálási technika (dodekafónia) megnevezése, lényegének ismerete. Az amerikai zene fejlődésének, a dzsessznek és hatásának leíró jellegű, általános bemutatása. Bartók Béla és Kodály Zoltán művei jellemző formái, dallami, ritmikai sajátosságainak ismerete. Komponálási technikák (dodekafónia, szeriális zene, repetitív zene, elektronikus és elektroakusztikus zene, minimalizmus) megnevezése, lényegük ismerete. A 20. század második felének magyar zeneszerzői. Egy, a vizsgázó által választott kortárs zeneszerző művészetének bemutatása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.

FOGALMAK

autentikus zárlat, bolgár ritmus, dudabasszus, plagális zárlat, tetraton

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

TÉMAKÖR: Javasolt zeneművek/zenehallgatási anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

ISMERETEK

A zenehallgatás során folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

-A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása

- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése

A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

A zenehallgatásra szánt felismerendő és elemzendő zeneműveket a fent felsorolt műjegyzék tartalmazza.

A zenefelismerés az ismert műrészleteken kívül tartalmazhat olyan ismeretlen zenei szemelvényeket is, ahol a vizsgázónak hangszeret kell felismernie, vagy a hallott művet a megfelelő zenetörténeti stíluskorszakban kell elhelyeznie, a műfajt, szerkesztésmódot, formát kell meghatároznia.

-

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzetének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakításaEgy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása

FOGALMAK

bitonalitás, egészhangú skála, elektronikus zene, minimalizmus, mixtúra, szeptimakkord, szeriális zene, tritonus,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel a szaktanár által javasolt zenei programokon és hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán

- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata
- Részvétel a Filharmónia Magyarország Kht. által szervezett középiskolai zenei előadásokon

TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

ISMERETEK

Műelemzés:

Az énekelt mű elemzése kottakép alapján (szerkesztésmód, hangszerelés, ritmikai, dallami, formai, harmóniai, hangnemi jellegzetességek, műfaji sajátosságok, szöveges mű esetén a szöveg és a zene kapcsolata).

Zenetörténet:

A szakkifejezések között előforduló - zenei műszavak, - fogalmak, - előadási jelek, - hangszerek, - egyéb fogalmak ismerete Az érettségi követelményekben név szerint említett zeneszerzők munkásságának vázlatos ismerete.

Zeneelmélet:

Egészhangú skála ismerete, felismerésük és lejegyzésük az ötvonalas rendszerben (4#-4b-ig). Domináns szeptimakkord felismerése, azonosítása a 4#-4b-ig terjedő hangnemekben. Írás és olvasás valamennyi ütemmutatóban.

Dallamírás:

Nyolc-tíz ütem terjedelmű, hangnemben maradó, egyszólamú dallam diktálás utáni lejegyzése violinkulesban (4 #-4b-ig).

Dallamalkotás:

Adott dallamnak ritmus, karakter, hangnemi (dúr, moll), dallami variációjának megalkotása. Egyszerű ritmus- dallam- és harmóniakíséret (osztinató, dudabasszus, orgonapont, T-D. ingamozgás, kürtmenet) alkotása. Kvart- és kvintkánon szerkesztése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az

intonációs készség fejlődése

- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A zenei formaérzék fejlesztése

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- Ritmikai játékok
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése

A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

Az érettségi vizsgára bocsátás feltételei

A felsorolt témaköröket illető memoriter énekes ismeretanyag önálló reprodukálása. A zeneelméleti ismeretanyag és fogalomtár biztos ismerete, alkalmazása. A zenetörténetben való jártasság, az egyes stíluskorszakok, stílusirányzatok ismerte, jellemzőik ismerete, a törzsanyagban felsorolt egyes alkotók életművének ismerete, az önálló elemzési képesség, bizonyos jelenségekre való reflektálási, érvelési képesség, gyakorlati szövegek alkotásának képessége. Minimum szint a 40% elérése.

Nyíregyháza, 2023. november 20.

Készítette: Szilágyi Szilárd (ének-zene szaktanár)